

I

(Rezolūcijas, ieteikumi un atzinumi)

ATZINUMI

EIROPAS DATU AIZSARDZĪBAS UZRAUDZĪTĀJS

Eiropas Datu aizsardzības uzraudzītāja atzinums par Komisijas priekšlikumiem Eiropas Parlamenta un Padomes Regulai par iekšējās informācijas ļaunprātīgu izmantošanu un tirgus manipulācijām un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvai par kriminālsankcijām iekšējās informācijas ļaunprātīgas izmantošanas un tirgus manipulāciju gadījumā

(2012/C 177/01)

EIROPAS DATU AIZSARDZĪBAS UZRAUDZĪTĀJS,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 16. pantu,

ņemot vērā Eiropas Savienības Pamattiesību hartu un jo īpaši tās 7. un 8. pantu,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes 1995. gada 24. oktobra Direktīvu 95/46/EK par personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti ⁽¹⁾,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes 2000. gada 18. decembra Regulu (EK) Nr. 45/2001 par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi Kopienas iestādēs un struktūrās un par šādu datu brīvu apriti ⁽²⁾ un jo īpaši tās 28. panta 2. punktu,

IR PIEŅĒMIS ŠO ATZINUMU.

1. IEVADS

1.1. Apspriedes ar EDAU

1. Šis atzinums ir viens no četriem Eiropas Datu aizsardzības uzraudzītāja (EDAU) atzinumiem par finanšu nozari, kas visi pieņemti vienā dienā ⁽³⁾.
2. Komisija 2011. gada 20. oktobrī pieņēma priekšlikumu Eiropas Parlamenta un Padomes Regulai par iekšējās informācijas ļaunprātīgu izmantošanu un tirgus manipulācijām ("ierosinātā Regula") un priekšlikumu Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvai par kriminālsankcijām iekšējās informācijas ļaunprātīgas izmantošanas un tirgus manipulāciju gadījumā ("ierosinātā Direktīva"). Komisija nosūtīja ierosināto Regulu un Direktīvu (abas kopā minētas kā "priekšlikumi") EDAU atzinuma sniegšanai, tās tika saņemtas 2011. gada 31. oktobrī. Eiropas Savienības Padome 2011. gada 6. decembrī apspriedās ar EDAU par priekšlikumiem.

⁽¹⁾ OV L 281, 23.11.1995., 31. lpp.

⁽²⁾ OV L 8, 12.1.2001., 1. lpp.

⁽³⁾ EDAU 2012. gada 10. februāra atzinumi par tiesību aktu kopumu attiecībā uz tiesību aktu pārskatīšanu banku nozarē, kredītreiņu aģentūrām, finanšu instrumentu tirgiem (MIFID/MIFIR) un tirgus ļaunprātīgu izmantošanu.

3. Pirms ierosinātās Regulas pieņemšanas notika neoficiālas apspriedes ar EDAU. EDAU norāda, ka vairākas no viņa piezīmēm priekšlikumā ir ņemtas vērā.
4. EDAU atzinīgi vērtē to, ka Komisija un Padome ar viņu ir apspriedušās.

1.2. Priekšlikumu mērķi un darbības joma

5. Ar Direktīvu par tirgus ļaunprātīgu izmantošanu (*Market Abuse Directive, MAD*)⁽¹⁾, kas pieņemta 2003. gada sākumā, tika ieviests vienots ES tiesiskais regulējums iekšējās informācijas ļaunprātīgas izmantošanas un tirgus manipulāciju novēršanai, atklāšanai un sodu piemērošanai par šādu ļaunprātīgu izmantošanu un manipulācijām.
6. Vairākus gadus pēc *MAD* stāšanās spēkā Komisija ir novērtējusi tās piemērošanu un identificējusi vairākas problēmas, tādas kā trūkumi konkrētu instrumentu un tirgu reglamentācijā, efektīvas īstenošanas trūkumi (reglamentējošām institūcijām nav konkrētas informācijas un pilnvaru, un sankciju vai nu nav, vai arī tās ir nepietiekami preventīvas), skaidrības trūkums par atsevišķiem pamatjēdzieniem un administratīvo slogu emitentiem.
7. Ņemot vērā šīs problēmas un svarīgās izmaiņas, kas ieviestas finanšu vidē ar tiesību aktu, tirgus un tehnoloģiju jauninājumu starpniecību, Komisija ir pieņēmusi tiesību aktu priekšlikumus *MAD* pārstrādāšanai, kuri sastāv no ierosinātās Regulas un Direktīvas. Ierosinātās pārskatīšanas politikas mērķi ir palielināt ieguldītāju pārliecību un tirgus integritāti un pielāgoties jaunajām norisēm finanšu nozarē.
8. Konkrēti ierosinātā Regula paredz paplašināt regulējumu attiecībā uz tirgus ļaunprātīgu izmantošanu, kvalificēt tirgus manipulāciju un iekšējās informācijas izmantošanu par noziedzīgiem nodarījumiem, nostiprināt kompetentajām iestādēm piešķirtās izmeklēšanas pilnvaras un ieviest noteikumu minimumu attiecībā uz administratīviem pasākumiem, sankcijām un sodiem.
9. Ierosinātā Direktīva paredz dalībvalstīm pienākumu ieviest kriminālsankcijas par iekšējās informācijas izmantošanu vai tirgus manipulācijām un par kūdīšanu, atbalstīšanu un līdzdalību jebkura šāda nozieguma izdarīšanā vai mēģinājumiem tos izdarīt. Tā arī paredz paplašināt juridisko personu atbildību, kad vien iespējams, iekļaujot kriminālatbildību juridiskām personām.

1.3. EDAU atzinuma mērķis

10. Vairāki no priekšlikumos plānotajiem pasākumiem tirgus integritātes un ieguldītāju aizsardzības palielināšanai ietekmē privātpersonu tiesības saistībā ar viņu personas datu apstrādi.
11. Jo īpaši, kad kompetentās iestādes veiks izmeklēšanu vai sadarbosies, lai atklātu iekšējās informācijas ļaunprātīgu izmantošanu vai tirgus ļaunprātīgu izmantošanu un ziņotu/ piemērotu sodus par to, notiks personas datu vākšana, apstrāde un apmaiņa. Turklāt arī mehānismi, kuru mērķis ir mudināt cilvēkus ziņot par pārkāpumiem, būs saistīti ar personas datu apstrādi gan attiecībā uz personu, kas ziņo par pārkāpumiem, gan – “apsūdzēto” personu. Visbeidzot, sankciju režīms ietekmēs tiesības uz personas datu aizsardzību, ja tiks publicētas sankcijas, kurās minēta par ierosinātās Regulas pārkāpumu atbildīgās personas identitāte.
12. Lai gan ierosinātā Regula ietver vairākus noteikumus, kas var ietekmēt privātpersonas tiesības uz tās privāto datu aizsardzību, ierosinātā Direktīva neparedz šādu personas datu apstrādi. Tāpēc šis atzinums ir vērst uz ierosināto Regulu un jo īpaši uz šādiem jautājumiem: 1) datu aizsardzības tiesību aktu piemērojamība; 2) to personu saraksti, kam ir pieejama iekšējā informācija; 3) kompetento iestāžu pilnvaras; 4) ieviestās sistēmas aizdomīgu darījumu atklāšanai un ziņošanai par tiem; 5) informācijas apmaiņa ar trešām valstīm; 6) sankciju publicēšana un ziņošana par pārkāpumiem.

⁽¹⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes 2003. gada 28. janvāra Direktīva 2003/6/EK par iekšējās informācijas ļaunprātīgu izmantošanu un tirgus manipulācijām (tirgus ļaunprātīgu izmantošanu), OV L 96, 12.4.2003., 16. lpp.

2. PRIEKŠLIKUMU ANALĪZE

2.1. Datu aizsardzības tiesību aktu piemērojamība

13. Gan ierosinātās Regulas apsvērumos ⁽¹⁾, gan noteikumos ⁽²⁾ ir minēta Pamattiesību harta, Direktīva 95/46/EK un Regula (EK) Nr. 45/2001. Jo īpaši ierosinātās Regulas 22. pantā ir skaidri paredzēts, ka parasti "attiecībā uz personas datu apstrādi, ko īsteno dalībvalstis saistībā ar šo regulu, kompetentās iestādes piemēro Direktīvas 95/46/EK noteikumus. Attiecībā uz personas datu apstrādi, ko īsteno EVTI (Eiropas Vērtspapīru un tirgu iestāde) saistībā ar šo regulu, EVTI piemēro Regulas (EK) Nr. 45/2001 noteikumus". Turklāt minētais noteikums paredz, ka maksimālais personas datu glabāšanas laiks ir pieci gadi.
14. EDAU ir ļoti gandarīts par šo visaptverošo noteikumu un kopumā atzinīgi vērtē īpašo uzmanību, kas ierosinātajā Regulā pievērsta datu aizsardzības tiesību aktiem. Tomēr EDAU ierosina minēto noteikumu pārformulēt, uzsverot spēkā esošo datu aizsardzības tiesību aktu piemērojamību. Turklāt būtu jāprecizē atsauce uz Direktīvu 95/46/EK, norādot, ka noteikumi ir piemērojami saskaņā ar valstu normām, ar ko īsteno Direktīvu 95/46/EK. EDAU ņem vērā, ka dažos ierosinātās Regulas noteikumos ir tieša atsauce uz Direktīvu 95/46/EK un/vai Regulu (EK) Nr. 45/2001. Tādējādi tiek uzsvērta attiecīgo datu aizsardzības noteikumu piemērošana konkrētos gadījumos, bet tas nenozīmē, ka noteikumi nav piemērojami, ja tie nav skaidri minēti ikvienā noteikumā, kas (potenciāli) attiecas uz personas datu apstrādi.
15. Tāpat kā 33. apsvērumā, arī citos apsvērumos vajadzētu izmantot formulējumu, kurā teikts, ka dalībvalstis "ievēro", nevis tām tikai "vajadzētu ievērot", attiecīgos datu aizsardzības tiesību aktus, jo tie ir spēkā, un nepastāv rīcības brīvība attiecībā uz to piemērojamību.

2.2. To personu saraksti, kam ir pieejama iekšējā informācija

16. Ierosinātā Regula paredz pienākumu finanšu instrumentu emitentiem vai emisijas kvotu tirgus dalībniekiem sagatavot sarakstus ar personām, kas pie viņiem strādā saskaņā ar darba līgumu vai citiem nosacījumiem un kam ir pieejama iekšējā informācija (13. panta 1. punkts). Finanšu instrumentu emitenti, kuru finanšu instrumenti ir pieņemti tirdzniecībai MVU izaugsmes tirgos, ir atbrīvoti no šā pienākuma, izņemot, ja to pieprasa kompetentā iestāde (13. panta 2. punkts).
17. EDAU atzīst nepieciešamību pēc šāda saraksta kā svarīga instrumenta, ko kompetentās iestādes izmanto, izmeklējot iespējamu iekšējās informācijas ļaunprātīgu izmantošanu vai tirgus ļaunprātīgu izmantošanu. Tomēr, ciktāl šie saraksti būs saistīti ar personas datu apstrādi, galvenie datu aizsardzības noteikumi un garantijas būtu jāparedz pamata tiesību aktos. Tāpēc EDAU iesaka iekļaut kādā no ierosinātās Regulas būtiskajiem noteikumiem tiešu atsauci uz šāda saraksta mērķi. Mērķis patiešām ir viens no būtiskākajiem elementiem jebkurā apstrādē, ko veic saskaņā ar 6. pantu Direktīvā 95/46/EK.
18. Saskaņā ar ierosinātās Regulas 13. panta 4. punktu Komisija, pieņemot deleģētos aktus, nosaka pasākumus, paredzot saraksta saturu (kurā iekļauj informāciju attiecībā uz identitātēm un iemesliem, kādēļ personas ir jāietver to personu sarakstā, kam ir pieejama iekšējā informācija), un nosacījumus, ar kādiem ir jāsagatavo šāds saraksts (ietverot nosacījumus, ar kādiem šādi saraksti jāatjaunina, laiku, cik ilgi tie jāglabā, un tajā iesaistīto personu atbildības jomas). Tomēr EDAU iesaka:

— iekļaut saraksta galvenos elementus (katrā ziņā – personu iekļaušanas iemeslus) tieši ierosinātajā Regulā,

— iekļaut atsauci uz vajadzību apspriesties ar EDAU, ja deleģētie akti attiecas uz personas datu apstrādi.

2.3. Kompetento iestāžu pilnvaras

19. Ierosinātās Regulas 17. panta 2. punktā ir uzskaitītas minimālās uzraudzības un izmeklēšanas pilnvaras, kādas ir kompetentajām iestādēm, lai tās varētu izpildīt savus pienākumus atbilstoši ierosinātajai Regulai.

⁽¹⁾ Sk. ierosinātās Regulas 33., 35., 39. un 40. apsvērumu.

⁽²⁾ Sk. ierosinātās Regulas 17. panta 4. punktu, 22., 23. pantu un 29. panta 1. punkta c) apakšpunktu.

20. Īpaša uzmanība jāpievērš divu veidu pilnvarām, kas ir saistītas ar tiesībām uz privāto dzīvi un datu aizsardzību, – pilnvarām iekļūt privātās telpās, lai konfiscētu jebkāda formāta dokumentus, un pilnvarām pieprasīt esošos telefonsarunu un esošos datu plūsmas ierakstus.

2.3.1. Pilnvaras iekļūt privātās telpās

21. Pilnvaras iekļūt privātās telpās, lai konfiscētu jebkāda formāta dokumentus, ir saistītas ar īpaši agresīvu rīcību un aizskar tiesības uz privāto dzīvi. Tāpēc uz tām būtu jāattiecinā stingri noteikumi un jāparedz atbilstoši aizsardzības pasākumi⁽¹⁾. Ierosinātās Regulas 17. panta 2. punkta e) apakšpunkts paredz, ka iekļūšanai privātās telpās vispirms jāsaņem tiesu iestādes iepriekšēja atļauja saskaņā ar valsts tiesību aktiem, un ir jābūt pamatotām aizdomām, ka ar pārbaudes priekšmetu saistītie dokumenti var būt būtiski, lai pierādītu iekšējās informācijas ļaunprātīgu izmantošanu vai tirgus manipulācijas. EDAU atzinīgi vērtē to, ka tekstā ir klasificētas kompetento iestāžu pilnvaras kā nosacījumus iekļūšanai privātās telpās, paredzot, ka ir jābūt pamatotām aizdomām par ierosinātās Regulas vai Direktīvas pārkāpumu un ka iepriekš ir jāsaņem tiesu iestādes atļauja. Tomēr EDAU uzskata, ka vispārējā prasība par tiesas iestādes iepriekšēju atļauju neatkarīgi no tā, vai to pieprasa valsts tiesību akti, ir gan pamatota, gan vajadzīga, ņemot vērā konkrēto pilnvaru potenciālo agresīvo raksturu.
22. Ierosinātās Regulas 30. apsvērumā ir norādīti gadījumi, kuros ir vajadzīga iekļūšana privātās telpās, t. i., ja persona, kas jau ir saņēmusi informācijas sniegšanas pieprasījumu, (pilnībā vai daļēji) to nenodrošina vai ja ir pietiekams pamats uzskatīt, ka, ja pieprasījums tiktu veikts, to nenodrošinātu vai ka dokumenti vai informācija, uz ko attiecas informācijas sniegšanas pieprasījums, tiktu pārvietota, manipulēta vai iznīcināta. EDAU atzinīgi vērtē šos precizējumus. Tomēr viņš uzskata, ka tie ir papildu aizsardzības pasākumi, kas vajadzīgi, lai nodrošinātu tiesību uz privāto dzīvi ievērošanu, un ka tāpēc tie būtu jāiekļauj būtiskā noteikumā kā nosacījums iekļūšanai privātās telpās.

2.3.2. Tiesības pieprasīt esošos telefonsarunu un esošos datu plūsmas ierakstus

23. Ierosinātās Regulas 17. panta 2. punkta f) apakšpunkts pilnvaro kompetentās iestādes “pieprasīt esošos telefonsarunu un esošos datu plūsmas ierakstus, kas ir telesakaru operatora vai ieguldījumu sabiedrības rīcībā”, tomēr tajā ir precizēts, ka šādu pieprasījumu var izteikt, ja ir “pamatotas aizdomas”, ka šādi ieraksti “var būt būtiski, lai pierādītu iekšējās informācijas ļaunprātīgu izmantošanu vai tirgus manipulācijas”, kā noteikts ierosinātajā Regulā vai Direktīvā. Tomēr šādi ieraksti neattiecas uz “to sakaru saturu, ar ko tie ir saistīti”. Turklāt 17. panta 3. punkts paredz, ka 2. punktā minētās pilnvaras īsteno saskaņā ar valsts tiesību aktiem.
24. Datus, kas attiecas uz elektronisko saziņas līdzekļu izmantošanu, var būt ietverta ļoti dažāda, ar personu saistīta, informācija, piemēram, zvanošo un zvanus saņēmušo personu identitāte, zvana laiks un ilgums, izmantotais tīkls, lietotāja ģeogrāfiskā atrašanās vieta gadījumā, ja izmantotas pārnēsājamas ierīces u. c. Atsevišķā informācijā par datu plūsmu, kas saistīta ar interneta un e-pasta izmantošanu, (piem., apmeklēto tīmekļa vietņu sarakstā) var turklāt būt ietvertas svarīgas ziņas par sakaru saturu. Turklāt informācijas par datu plūsmu apstrāde ir pretrunā korespondences konfidencialitātes principam. Ņemot to vērā, Direktīvā 2002/58/EK⁽²⁾ (E-privātuma direktīva) tika noteikts princips, ka informācija par datu plūsmu ir jādzēš vai jāpadara anonīma, kad tā vairs nav vajadzīga komunikāciju pārsūtīšanai⁽³⁾. Saskaņā ar minētās direktīvas 15. panta 1. punktu dalībvalstis var iekļaut savos tiesību aktos izņēmumus īpašiem likumīgiem mērķiem, bet šādiem izņēmumiem ir jābūt nepieciešamiem, atbilstīgiem un samērīgiem demokrātiskā sabiedrībā, lai sasniegtu šos mērķus⁽⁴⁾.

⁽¹⁾ Sk. jo īpaši ECHR [Eiropas Cilvēktiesību tiesa], 1993. gada 23. februāris, *Funcke v. France*, 10828/84.

⁽²⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes 2002. gada 12. jūlija Direktīva 2002/58/EK par personas datu apstrādi un privātās dzīves aizsardzību elektronisko komunikāciju nozarē, OV L 201, 31.7.2002., 37. lpp.

⁽³⁾ Sk. Direktīvas 2002/58/EK 6. panta 1. punktu, OV L 201, 31.7.2002., 37. lpp.

⁽⁴⁾ Direktīvas 2002/58/EK 15. panta 1. punktā ir paredzēts, ka šādiem ierobežojumiem jābūt “vajadzīgiem saskaņā ar nepieciešamiem, atbilstīgiem un samērīgiem pasākumiem demokrātiskā sabiedrībā, lai garantētu valsts drošību, aizsardzību, sabiedrības drošību un kriminālpārkāpumu vai elektroniskās komunikāciju sistēmas nevēlamas izmantošanas novēršanu, izmeklēšanu, noteikšanu un kriminālvajāšanu, kā noteikts Direktīvas 95/46/EK 13. panta 1. punktā. Tālāb dalībvalstis, cita starpā, var pieņemt tiesību aktus, paredzot datu saglabāšanu ierobežotā laikposmā, kas pamatots ar šajā punktā noteiktajiem iemesliem (...)”.

25. EDAU atzīst, ka Komisijas izvirzītie mērķi ierosinātajā Regulā ir likumīgi. Viņš saprot vajadzību pēc iniciatīvām, kuru mērķis ir nostiprināt finanšu tirgu uzraudzību, lai saglabātu to stabilitāti un labāk aizsargātu ieguldītājus un ekonomiku kopumā. Tomēr izmeklēšanas pilnvarām, kas tieši saistītas ar informāciju par datu plūsmu, ņemot vērā šādu pilnvaru potenciāli agresīvo raksturu, ir jāatbilst nepieciešamības un samērīguma prasībām, t. i., tām ir jābūt ierobežotām līdz tam, kas ir atbilstīgi nepieciešams, lai sasniegtu izvirzīto mērķi, un nedrīkst pārsniegt to, kas ir nepieciešams šā mērķa sasniegšanai⁽¹⁾. Tāpēc šajā kontekstā ir svarīgi, lai noteikumi būtu skaidri saprotami izstrādāti, ciktāl runa ir par to aptverto personu klāstu un materiālo darbības jomu, kā arī apstākļiem, kādos tos var izmantot, un nosacījumiem, kas jāievēro. Turklāt jābūt paredzētiem atbilstošiem aizsardzības pasākumiem, lai novērstu ļaunprātīgas izmantošanas risku.
26. Attiecīgie telefonsarunu un datu plūsmas ieraksti acīmredzot būs saistīti ar personas datiem Direktīvas 95/46/EK, Direktīvas 2002/58/EK un Regulas (EK) Nr. 45/2001 nozīmē. Ierosinātās Regulas 31. apsvērumā ir minēts: "Telefonsarunu un datu plūsmas ieraksti var palīdzēt noteikt tās personas identitāti, kas ir atbildīga par nepatiesas vai maldinošas informācijas izplatīšanu, vai to, ka personas ir sazinājušās konkrētā brīdī un ka starp diviem vai vairāk cilvēkiem pastāv attiecības"⁽²⁾. Tāpēc būtu jāpārlicinās, ka ir pilnībā ievēroti nosacījumi attiecībā uz personas datu godīgu un likumīgu apstrādi, kas paredzēti minētajās direktīvās un regulā.

2.3.3. Prasība par tiesu iestādes atļauju

27. EDAU norāda, ka saskaņā ar 17. panta 3. punktu šīs pilnvaras īsteno atbilstoši valsts tiesību aktiem, bet tajā nav tiešas atsauces uz tiesu iestādes iepriekšēju atļauju, kā tas ir attiecībā uz pilnvarām iekļūt privātās telpās. EDAU uzskata, ka pamatota būtu vispārēja prasība pēc tiesu iestādes iepriekšējas atļaujas visos gadījumos, neatkarīgi no tā, vai to paredz valsts tiesību akti, ņemot vērā attiecīgo pilnvaru agresīvo raksturu un ieinteresētību tiesību aktus piemērot saskaņoti visās ES dalībvalstīs. Būtu arī jāuzskata, ka dažādi dalībvalstu tiesību akti paredz īpašas mājokļa neaizskaramības garantijas pret nesamērīgām un nepietiekami rūpīgi reglamentētām pārbaudēm, kratīšanu vai konfiskāciju, jo īpaši, ja to veic administratīvas institūcijas.
28. Turklāt EDAU iesaka ieviest prasību kompetentajām iestādēm pieprasīt telefonsarunu un datu plūsmas ierakstus ar oficiālu lēmumu, kurā norāda prasības juridisko pamatu un mērķi, un to, kāda informācija tiek prasīta, termiņu, līdz kuram informācija jāsniedz, kā arī lēmuma adresāta tiesības lūgt, lai lēmumu izvērtē Tiesa.

2.3.4. Telefonsarunu un datu plūsmas ierakstu definīcija

29. Ierosinātajā Regulā jēdziens "telefonsarunu un datu plūsmas ieraksti" nav definēts. Direktīvā 2002/58/EK (E-privātuma direktīvā) ir tikai atsauce uz "informāciju par datu plūsmu", bet ne uz "telefonsarunu un datu plūsmas ierakstiem". Pats par sevi saprotams, ka šo jēdzienu precīzā nozīmē nosaka ietekmi, kāda izmeklēšanas pilnvarām var būt uz attiecīgo personu privāto dzīvi un personas datiem. EDAU ierosina izmantot terminoloģiju, kas jau ir izmantota "informācijas par datu plūsmu" definīcijā Direktīvā 2002/58/EK.
30. Ierosinātās Regulas 17. panta 2. punkta f) apakšpunktā ir atsauce uz "esošajiem telefonsarunu un datu plūsmas ierakstiem, kas ir telesakaru operatora rīcībā". E-privātuma direktīvā ir noteikts princips, ka informācija par datu plūsmu ir jādzēš, kad tā vairs nav vajadzīga komerciālajam mērķim, kam tā vākta. Tomēr, pamatojoties uz E-privātuma direktīvas 15. panta 1. punktu, dalībvalstis var neievērot šo pienākumu, ja tas ir vajadzīgs tiesībaizsardzības nolūkiem. Datu saglabāšanas direktīvā ir iecerēts pielāgot dalībvalstu iniciatīvas atbilstoši E-privātuma direktīvas 15. panta 1. punktam, ciktāl runa ir par datu saglabāšanu "smaga" nozieguma izmeklēšanai, atklāšanai un kriminālvajāšanai.

⁽¹⁾ Sk., piem., spriedumu apvienotajās lietās C-92/09 un C-93/09, *Volker und Markus Schecke GbR (C-92/09)*, *Hartmut Eifert (C-92/09) v. Land Hessen*, vēl nav publicēts ECR, 74. punktu.

⁽²⁾ Sk. arī ierosinātās Regulas paskaidrojuma raksta 12. punktu.

31. Jautājums ir par to, vai ierosinātās Regulas 17. panta 2. punkta f) apakšpunktā minētie telefonsarunu un datu plūsmas ieraksti attiecas uz datiem, kas ir pieejami, izmantojot uzglabāto datu plūsmas un atrašanās vietas informāciju, kā to reglamentē E-privātuma direktīva, vai uz papildu datiem, kurus paredz Datu saglabāšanas direktīva. Otrais variants radītu būtiskas bažas, jo E-privātuma direktīvas 15. panta 1. punktā paredzētie izņēmumi (t. i., kriminālpārkāpumu novēršana, izmeklēšana, noteikšana un kriminālvajāšana) tiktu izmantoti, lai paplašinātu mērķus, kuriem dati tiek saglabāti atbilstoši Datu saglabāšanas direktīvai (t. i., "smagu" noziegumu izmeklēšana, atklāšana un kriminālvajāšana). Citiem vārdiem sakot, dati, kas tiek saglabāti atbilstoši Datu saglabāšanas direktīvai, tādējādi tiktu izmantoti mērķiem, kuri šajā direktīvā nav paredzēti. Tas nozīmētu, ka Eiropa mudina izmantot "juridisko nepilnību", kas ir viens no pašlaik spēkā esošās Datu saglabāšanas direktīvas galvenajiem trūkumiem ⁽¹⁾.
32. Tāpēc EDAU stingri iesaka precizēt telefonsarunu un datu plūsmas ierakstu kategorijas, ko var pieprasīt kompetentās iestādes. Šādiem datiem jābūt adekvātiem, atbilstīgiem un ne pārlietu apjomīgiem, ņemot vērā nolūku, kādam tos vāc un apstrādā. Turklāt EDAU iesaka ierobežot 17. panta 2. punkta f) apakšpunktu līdz datiem, ko parasti apstrādā ("tur") telesakaru operatori saistībā ar E-privātuma direktīvu 2002/58/EK. Tas principā izslēdz piekļuvi datiem, kas saglabāti Datu saglabāšanas direktīvas mērķiem, ja šādas piekļuves mērķis nav "smagu" noziegumu izmeklēšana, atklāšana un kriminālvajāšana ⁽²⁾.
33. Ierosinātās Regulas 17. panta 2. punkta f) apakšpunktā paredz piekļuvi "telefonsarunu un datu plūsmas ierakstiem, kas ir ieguldījumu sabiedrības rīcībā". Tekstā būtu jāprecizē ierakstu kategorijas un jāpaskaidro, uz kurām sabiedrībām šis noteikums attiecas. EDAU pieņem, ka ieraksti būs tādi paši kā tie, kas minēti priekšlikumā Eiropas Parlamenta un Padomes Finanšu instrumentu tirgu direktīvai ("ierosinātā MIFID"). Viņš uzsver, ka ir sniedzis dažus apsvērumus par šo priekšlikumu, kuros viņš ieteica precizēt arī šos jēdzienus. ⁽³⁾ Turklāt, ciktāl telefonsarunu un datu plūsmas ieraksti attieksies uz telefonsarunām un elektronisko saziņu, kas minēta ierosinātās MIFID 16. panta 7. punktā, EDAU ieteica definēt šādu ziņojumu ierakstīšanas mērķi un precizēt, kāda veida ziņojumi un kādas ziņojumu datu kategorijas tiks ierakstītas ⁽⁴⁾.
34. Visbeidzot, EDAU ir gandarīts redzēt, ka tekstā kā nosacījums piekļūšanai ierakstiem ir paredzēts, ka ir jābūt pamatotām aizdomām par ierosinātās Regulas vai Direktīvas pārkāpumu, un ka tajā ir skaidri noteikts, ka kompetentajām iestādēm nav piekļuves saziņas saturam.

2.4. Ieviestās sistēmas aizdomīgu darījumu konstatēšanai un ziņošanai par tiem

35. Ierosinātās Regulas 11. panta 1. punkts paredz, ka ikviena persona, kuras uzņēmējdarbība ir tirdzniecības vieta, pieņem un uztur efektīvus pasākumus un procedūras, lai novērstu un konstatētu tirgus ļaunprātīgu izmantošanu. Panta 2. punkts paredz, ka ikviena persona, kuras darba uzdevums ietver finanšu instrumentu darījumu sistematizēšanu vai izpildi, ievieš sistēmas, lai konstatētu un ziņotu par rīkojumiem un darījumiem, kas varētu būt iekšējās informācijas ļaunprātīga izmantošana, tirgus

⁽¹⁾ Šajā saistībā sk. EDAU 2011. gada 31. maija atzinumu par Komisijas novērtējuma ziņojumu Padomei un Eiropas Parlamentam par Datu saglabāšanas direktīvu (Direktīva 2006/24/EK), piemēram, 24. punktu.

⁽²⁾ EDAU vēlētos atgādināt problēmas, kas saistītas ar "smaga nozieguma" definīcijas neesamību Eiropas mērogā. EDAU patiešām uzsvēra, ka Komisijas novērtējuma ziņojumā par Datu saglabāšanas direktīvu ir apliecināts, ka izvēle atstāt "smaga nozieguma" precīzu definīciju dalībvalstu ziņā ir novedusi pie tā, ka dati ir izmantoti ļoti dažādiem mērķiem. Komisija ir noteikusi, ka "Vairākums dalībvalstu, kuras transponējušas direktīvu, saskaņā ar saviem tiesību aktiem ļauj piekļūt saglabātajiem datiem un lietot tos arī tādiem nolūkiem, uz kuriem šī direktīva neattiecas, tostarp novērst un apkarot noziedzību principā, kā arī attiecībā uz dzīvības un veselības apdraudējumu". Sk. EDAU 2011. gada 31. maija atzinuma par Komisijas novērtējuma ziņojumu Padomei un Eiropas Parlamentam par Datu saglabāšanas direktīvu (Direktīva 2006/24/EK) 24., 71. un 72. punktu.

⁽³⁾ Saskaņā ar 71. panta 2. punkta d) apakšpunktu kompetentajai iestādei atbilstoši MIFID ir atļauts pieprasīt esošos telefonsarunu un datu plūsmas ierakstus, kas ir ieguldījumu sabiedrību rīcībā, ja ir pamatotas aizdomas par ierosinātās MIFID pārkāpumu.

⁽⁴⁾ Sk. EDAU 2012. gada 10. februāra atzinumu par priekšlikumu Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvai par finanšu instrumentu tirgiem, ar kuru atceļ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2004/39/EK (Pārstrādātā redakcija), un priekšlikumu Eiropas Parlamenta un Padomes Regulai par finanšu instrumentu tirgiem, ar kuru groza Regulu (EMIR) par ārpusbiržas atvasinājumiem, centrālajiem darījumu starpniekiem un darījumu reģistriem.

manipulācijas vai mēģinājums iesaistīties tirgus manipulācijās vai iekšējās informācijas ļaunprātīgā izmantošanā. Aizdomu gadījumā nekavējoties informē kompetento iestādi. Komisija pieņems regulatīvus tehniskos standartus, lai noteiktu atbilstīgus pasākumus un procedūras, kas minētas 1. punktā, un sistēmas un paziņošanas veidnes, kuras minētas 2. punktā (11. panta 3. punkta pēdējais teikums).

36. Tā kā šīs sistēmas, visticamāk, būs saistītas ar personas datiem (piem., to personu veikto darījumu uzraudzība, kuras iekļautas to personu sarakstā, kam ir pieeja iekšējai informācijai), EDAU vēlētos uzsvērt, ka šie standarti jāizstrādā saskaņā ar "integrētas privātuma aizsardzības" ("privacy by design") principu, kas nozīmē datu aizsardzības un privātuma integrēšanu, sākot jau ar to preču, pakalpojumu un procedūru iecerī, kuras saistītas ar personas datu apstrādi⁽¹⁾. Turklāt EDAU iesaka iekļaut atsauci uz vajadzību apspriesties ar EDAU, ja šādi reglamentējošie standarti attiecas uz personas datu apstrādi.

2.5. Informācijas apmaiņa ar trešām valstīm

37. EDAU ņem vērā atsauci uz Direktīvu 95/46/EK, jo īpaši tās 25. un 26. pantu, un ierosinātās Regulas 23. pantā minētajiem īpašajiem aizsardzības pasākumiem attiecībā uz personas datu atklāšanu trešām valstīm. Jo īpaši katra gadījuma izvērtēšana, pārliecināšanās par pārsūtīšanas nepieciešamību, prasība pēc kompetentās iestādes iepriekšējas skaidras atļaujas datu turpmākai pārsūtīšanai trešai valstij un no trešās valsts un atbilstoša personas datu aizsardzības līmeņa esamība trešā valstī, kas saņem personas datus, tiek uzskatīta par atbilstošiem aizsardzības pasākumiem, ņemot vērā ar šādu pārsūtīšanu saistītos riskus.

2.6. Sankciju publicēšana

2.6.1. Obligāta sankciju publicēšana

38. Ierosinātās Regulas 26. panta 3. punktā dalībvalstīm ir paredzēts pienākums nodrošināt, ka kompetentās iestādes visus administratīvos pasākumus un sankcijas, kas piemērotas par ierosinātās Regulas pārkāpumiem, publicē bez nepamatotas kavēšanās, publikācijā ietverot vismaz informāciju par pārkāpuma veidu un būtību, kā arī atbildīgo personu identitāti, ja vien šāda publikācija nopietni neapdraud finanšu tirgu stabilitāti.

39. Sankciju publicēšana veicinātu preventīvās ietekmes palielināšanos, jo faktiskie un potenciālie likumpārkāpēji atturētos no noziegumu izdarīšanas, lai nenodarītu būtisku kaitējumu savai reputācijai. Tādējādi tā palielinātu pārredzamību, jo tirgus dalībnieki būtu informēti par to, ka konkrēta persona ir izdarījusi pārkāpumu. Šis pienākums tiktu mīkstināts tikai tad, ja publicēšana radītu nesamērīgu kaitējumu iesaistītajām personām, – tādā gadījumā kompetentās iestādes publicē sankcijas, ievērojot anonimitāti.

40. EDAU atzinīgi vērtē atsauci 35. apsvērumā uz Pamattiesību hartu un jo īpaši tiesībām uz personas datu aizsardzību, kad tiek pieņemtas un publicētas sankcijas. Tomēr viņš nav pārliecināts, ka obligāta sankciju publicēšana, kā to paredz pašreizējais formulējums, atbilst datu aizsardzības tiesību aktu prasībām, ko Tiesa noteikusi spriedumā *Schecke* lietā⁽²⁾. Viņš uzskata, ka nav pietiekami noteikts šā pasākuma mērķis, nepieciešamība un samērīgums un ka jebkurā gadījumā būtu jāparedz atbilstoši aizsardzības pasākumi pret privātpersonu tiesību pārkāpumu riskiem.

2.6.2. Publicēšanas nepieciešamība un samērīgums

41. Spriedumā *Schecke* lietā Tiesa atcēla noteikumus, kas bija paredzēti Padomes Regulā un Komisijas Regulā, un paredzēja pienākumu obligāti publicēt informāciju par lauksaimniecības fondu atbalsta saņēmējiem, tostarp atbalsta saņēmēju identitāti un saņemtās summas. Tiesa nosprieda, ka šāda publicēšana ir personas datu apstrāde, uz ko attiecas Eiropas Pamattiesību hartas ("Harta") 8. panta 2. punkts, un tādējādi ir uzskatāma par Hartas 7. un 8. pantā noteikto tiesību aizskārumpu.

⁽¹⁾ Sk. EDAU 2011. gada 14. janvāra atzinumu par Komisijas paziņojumu Eiropas Parlamentam, Padomei, Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai – "Vispusīga pieeja personas datu aizsardzībai Eiropas Savienībā", OV C 181, 22.6.2011., 1. lpp., 108.–115. punktu.

⁽²⁾ Spriedums apvienotajās lietās C-92/09 un C-93/09, *Schecke*, 56.–64. punkts.

42. Izanalizējusi, ka "atkāpes un ierobežojumi attiecībā uz personas datu aizsardzību jāpiemēro tikai tiktāl, cik tas ir noteikti nepieciešams", Tiesa pievērsās publicēšanas mērķa un samērīguma analīzei. Tā secināja, ka nav nekā, kas pierādītu, ka, pieņemot attiecīgos tiesību aktus, Padome un Komisija vienlaikus ir apsvērusas informācijas par attiecīgajiem saņēmējiem publicēšanas kārtību, kura atbilstu šādas publicēšanas mērķim, tomēr mazāk aizskarot saņēmēju tiesības.
43. Šķiet, ka ierosinātās Regulas 26. panta 3. punktā ir tādas pašas nepilnības, kādas Tiesa uzsvērusi spriedumā *Schecke* lietā. Būtu jāatceras, ka, lai novērtētu tāda noteikuma atbilstību datu aizsardzības prasībām, kas paredz personas datu publisku izpaušanu, ir ļoti svarīgi, lai būtu skaidrs un pienācīgi definēts mērķis, kuru iecerēts sasniegt ar paredzēto publicēšanu. Tikai tad, ja ir skaidrs un pienācīgi definēts mērķis, var novērtēt, vai attiecīgo personas datu publicēšana ir faktiski nepieciešama un samērīga ⁽¹⁾.
44. Pēc priekšlikuma un pavaddokumentu (t. i., ietekmes novērtējuma ziņojuma) izlasīšanas EDAU ir radies iespaids, ka šā pasākuma mērķis un attiecīgi arī nepieciešamība nav skaidri noteikti. Ierosinātās Regulas apsvērumos par šiem jautājumiem nekas nav minēts, savukārt ietekmes novērtējumā ir tikai atsauce uz vispārēju pozitīvu ietekmi (t. i., preventīva ietekme attiecībā uz ļaunprātīgu tirgus izmantošanu, ieguldījums ieguldītāju aizsardzībā, vienlīdzīga attieksme pret emitentiem, uzlabota izpilde) un ir tikai minēts, ka "sankciju publicēšanai ir īpaši svarīga nozīme pārrēķināšanas uzlabošanā un uzticības finanšu tirgum saglabāšanā" un ka "piemēroto sankciju publicēšana veicinās preventīvās ietekmes mērķa sasniegšanu un uzlabo tirgus integritāti un ieguldītāju aizsardzību" ⁽²⁾. Ar šādu vispārīgu norādi nepietiek, lai pierādītu ierosinātā pasākuma nepieciešamību. Ja vispārējais mērķis ir palielināt preventīvo ietekmi, šķiet, Komisijai būtu vajadzējis īpaši paskaidrot, kāpēc nepietiktu ar smagākiem finansiāliem sodiem (vai citām sankcijām, kas nav saistītas ar vārda minēšanu un kaunināšanu).
45. Turklāt izskatās, ka ietekmes novērtējuma ziņojumā nav ņemtas vērā mazāk agresīvas metodes, piemēram, publicēšana, par ko izlemj katrā gadījumā atsevišķi. Konkrēti pēdējā minētā iespēja būtu *prima facie* samērīgāks risinājums, jo īpaši, ja ņem vērā, kā atzīts 26. panta 1. punkta d) apakšpunktā, ka publicēšana ir sankcija, tāpēc tā ir jānovērtē katrā gadījumā atsevišķi, ņemot vērā attiecīgos apstākļus, tostarp pārkāpuma smagumu, atbildīgās personas atbildības pakāpi, recidīvismu, trešām personām radītos zaudējumus u. c. ⁽³⁾.
46. Ietekmes novērtējuma ziņojumā nav paskaidrots, kāpēc publicēšana, izvērtējot katru gadījumu atsevišķi, nav pietiekama iespēja. Tajā ir tikai minēts, ka piemēroto sankciju publicēšana "veicinās iespēju un rīcības brīvības novēršanas mērķi, ja iespējams, likvidējot pašreizējo rīcības brīvību, kas ļauj dalībvalstīm nepieprasīt šādu publicēšanu" ⁽⁴⁾. EDAU uzskata, ka iespēja novērtēt gadījumu, ņemot vērā konkrētos apstākļus, ir samērīgāka un tāpēc vēlams iespēja salīdzinājumā ar obligātu publicēšanu visos gadījumos. Šāda rīcības brīvība, piemēram, ļautu kompetentajai iestādei izvairīties no publicēšanas mazāk smagu pārkāpumu gadījumos, ja pārkāpums nav izraisījis būtisku kaitējumu, ja par pārkāpumu atbildīgā persona ir izrādījusi uz sadarbību vērstu attieksmi utt. Tāpēc ietekmes novērtējumā nav kļēdētas šaubas par pasākuma nepieciešamību un samērīgumu.

2.6.3. Vajadzība pēc atbilstošiem aizsardzības pasākumiem

47. Ierosinātajā Regulā būtu vajadzējis paredzēt atbilstošus aizsardzības pasākumus, lai nodrošinātu taisnīgu līdzsvaru starp dažādajām iesaistītajām interesēm. Pirmkārt, ir vajadzīgi aizsardzības pasākumi saistībā ar apsūdzētās personas tiesībām pārsūdzēt lēmumu tiesā un nevainīguma prezumpciju. Šajā saistībā būtu

⁽¹⁾ Šajā ziņā sk. arī EDAU 2011. gada 15. aprīļa atzinumu par Finanšu noteikumiem, ko piemēro Savienības gada budžetam, OV C 215, 21.7.2011., 13.–18. lpp.

⁽²⁾ Sk. ietekmes novērtējumu, 166. lpp.

⁽³⁾ T. i., saskaņā ar ierosinātās regulas 27. pantu, kurā noteikti sankciju noteikšanas kritēriji.

⁽⁴⁾ Sk. ietekmes novērtējumu, 167. lpp.

vajadzējis iekļaut konkrētu atsauci 26. panta 3. punktā, lai paredzētu kompetentajām iestādēm pienākumu veikt atbilstošus pasākumus gan attiecībā uz situācijām, kad lēmums tiek pārsūdzēts, gan gadījumiem, kad tiesa to galu galā atceļ⁽¹⁾.

48. Otrkārt, ierosinātajai Regulai vajadzētu nodrošināt datu subjektu tiesību proaktīvu ievērošanu. EDAU atzinīgi vērtē to, ka priekšlikuma galīgajā redakcijā ir paredzēta iespēja neveikt publicēšanu gadījumos, kad tā izraisītu nesamērīgu kaitējumu. Tomēr proaktīvai pieejai vajadzētu nodrošināt, ka datu subjekti tiek iepriekš informēti par to, ka lēmums, ar ko tiem piemēro sankcijas, tiks publicēts, un ka tiem tiek piešķirtas tiesības iebilst atbilstoši Direktīvas 95/46/EK 14. pantam, ja šādi rīcībai ir likumīgs pamatojums⁽²⁾.
49. Treškārt, lai gan ierosinātajā Regulā nav precizēts, kādā plašsaziņas līdzeklī informācija būtu jāpublicē, praksē varētu pieņemt, ka lielākajā daļā dalībvalstu tā tiktu publicēta internetā. Publikācijas internetā rada īpašus jautājumus un riskus, jo īpaši saistībā ar vajadzību nodrošināt, ka informācija netiek glabāta tiešsaistē ilgāk, kā tas ir nepieciešams, un ka ar datiem nevar manipulēt un tos nevar mainīt. Arī ārēju meklētājprogrammu izmantošana ir saistīta ar risku, ka informācija varētu tikt izņemta no konteksta un novirzīta caur tīmekli un no tā veidos, kas nav vienkārši kontrolējami⁽³⁾.
50. Ņemot vērā minēto, ir jāparedz dalībvalstīm pienākums nodrošināt, ka attiecīgo personu dati tiek turēti tiešsaistē tikai pamatotu laikposmu, pēc kura tie tiek sistemātiski dzēsti⁽⁴⁾. Turklāt no dalībvalstīm būtu jāpieprasa nodrošināt atbilstošu drošības un aizsardzības pasākumu ieviešanu, lai jo īpaši novērstu riskus, kas saistīti ar ārēju meklētājprogrammu izmantošanu⁽⁵⁾.

2.6.4. Secinājums

51. EDAU uzskata, ka noteikums par sankciju obligātu publicēšanu tā pašreizējā formulējumā neatbilst pamattiesībām uz privāto dzīvi un datu aizsardzību. Likumdevējam būtu rūpīgi jāizvērtē ierosinātās sistēmas nepieciešamība un jāpārbauda, vai publicēšanas pienākums pārsniedz to, kas ir nepieciešams izvirzītā sabiedrības interešu mērķa sasniegšanai, un vai tā paša mērķa sasniegšanai nav izmantojami mazāk ierobežojoši pasākumi. Ņemot vērā šādas samērīguma pārbaudes rezultātu, publicēšanas pienākumam jebkurā gadījumā būtu jābūt pamatotam ar atbilstošiem aizsardzības pasākumiem, lai garantētu, ka tiek ievērota nevainīguma prezumpcija, attiecīgās personas tiesības iebilst, datu drošība/precizitāte un ka dati pēc attiecīga laika perioda tiek izdzēsti.

2.7. Ziņošana par pārkāpumiem

52. Ierosinātās Regulas 29. pantā dalībvalstīm ir noteikts pienākums ieviest efektīvus pārkāpumu ziņošanas mehānismus, kas zināmi arī kā "ziņošanas sistēmas". Kaut arī šādas sistēmas var būt efektīvas atbilstības nodrošināšanas instruments, tās rada ievērojamas problēmas no datu aizsardzības viedokļa⁽⁶⁾.

⁽¹⁾ Piemēram, valsts iestādes varētu apsvērt šādus pasākumus: publicēšanas atlikšana līdz pārsūdzības noraidīšanai vai, kā ieteikts ietekmes novērtējuma ziņojumā, skaidra norāde uz to, ka lēmumu joprojām var pārsūdzēt un ka persona tiek uzskatīta par nevainīgu, kamēr lēmums nav kļuvis galīgs, un labojuma publicēšana gadījumos, kad tiesa lēmumu atceļ.

⁽²⁾ Sk. EDAU 2007. gada 10. aprīļa atzinumu par kopējās lauksaimniecības politikas finansēšanu, OV C 134, 16.6.2007., 1. lpp.

⁽³⁾ Šajā saistībā sk. Itālijas Datu aizsardzības iestādes publicēto dokumentu "Personas dati, kas ietverti arī valsts administratīvā sektora iestāžu ierakstos un dokumentos. Pamatnostādnes to apstrādei, ko veic valsts sektora iestādes saistībā ar tīmeklī balstītu paziņošanu un izplatīšanu", pieejams Itālijas Datu aizsardzības iestādes tīmekļa vietnē <http://www.garanteprivacy.it/garante/doc.jsp?ID=1803707>

⁽⁴⁾ Šīs bažas ir saistītas arī ar vispārīgākām tiesībām tikt aizmirstam, kuru iekļaušana jaunajā personas datu aizsardzības tiesiskajā regulējumā pašlaik tiek apspriesta.

⁽⁵⁾ Šādi drošības un aizsardzības pasākumi var būt, piemēram, datu indeksācijas izslēgšana, izmantojot ārējās meklētājprogrammas.

⁽⁶⁾ 29. panta darba grupa 2006. gadā publicēja atzinumu par šādām sistēmām saistībā ar šā fenomena aspektiem, kas attiecas uz datu aizsardzību: Atzinums 1/2006 par ES datu aizsardzības noteikumu piemērošanu iekšējām sistēmām ziņošanai par pārkāpumiem grāmatvedības, iekšējās grāmatvedības kontroles, revīzijas, cīņas pret uzpirkšanu, banku un finanšu noziedzumu jomā (Darba grupas Atzinums par ziņošanas sistēmām). Atzinums pieejams 29. panta darba grupas tīmekļa vietnē: http://ec.europa.eu/justice/policies/privacy/workinggroup/index_en.htm.

53. EDAU atzinīgi vērtē to, ka ierosinātajā Regulā ir paredzēti īpaši aizsardzības pasākumi, kas jāpilnveido valstu līmenī, attiecībā uz to personu aizsardzību, kuras ziņo par iespējamiem pārkāpumiem, un – vispārīgāk – personas datu aizsardzību. EDAU saprot, ka ierosinātajā Regulā ir izklāstīti tikai galvenie dalībvalstu īstenojamās sistēmas elementi. Tomēr viņš vēlētos vērst uzmanību uz turpmāk izklāstītajiem papildu aspektiem.
54. EDAU tāpat kā citos atzinumos ⁽¹⁾ uzsver, ka ir jāiekļauj īpaša atsauce uz vajadzību ievērot ziņotāju un informatoru identitātes konfidencialitāti. EDAU uzsver, ka ziņotāju situācija ir sarežģīta. Būtu jāgarantē personām, kas sniedz šādu informāciju, ka tiek ievērota viņu identitātes konfidencialitāte, jo īpaši attiecībā pret personu, par kuras iespējamo pārkāpumu tiek ziņots ⁽²⁾. Ziņotāju identitātes konfidencialitāte būtu jāgarantē visos procedūras posmos, kamēr vien tas nav pretrunā valsts normām, kas reglamentē tiesas procesus. Jo īpaši identitāti var būt nepieciešams izpaust saistībā ar papildu izmeklēšanu vai vēlāku tiesvedību, kas ierosināta izmeklēšanas rezultātā (arī tad, ja ir konstatēts, ka ziņotājs ir ļaunprātīgi iesniedzis maldinošus ziņojumus par šo personu) ⁽³⁾. Ņemot vērā minēto, EDAU iesaka 29. panta 1. punkta b) apakšpunktā pievienot šādu noteikumu: “būtu jāgarantē šo personu identitātes konfidencialitāte visos procedūras posmos, ja vien identitātes izpaušanu neparedz valsts tiesību akti saistībā ar turpmāku izmeklēšanu vai vēlāku tiesvedību”.
55. EDAU ir gandarīts redzēt, ka 29. panta 1. punkta c) apakšpunktā ir paredzēts pienākums dalībvalstīm nodrošināt personas datu aizsardzību gan apsūdzētajai personai, gan personai, kura ziņo, saskaņā ar Direktīvā 95/46/EK izklāstītajiem principiem. Tomēr viņš iesaka svītrot frāzi “izklāstītajiem principiem”, lai atsauce uz direktīvu būtu saprotamāka un saistošāka. Attiecībā uz vajadzību ievērot datu aizsardzības tiesību aktus sistēmu praktiskajā īstenošanā EDAU vēlētos jo īpaši uzsvērt ieteikumus, ko sniegusi 29. darba grupa tās 2006. gada Atzinumā par ziņošanas sistēmām. Cita starpā, īstenojot valstu sistēmas, attiecīgajām struktūrām būtu jāpatur prātā vajadzība ievērot samērīgumu, ciktāl iespējams, ierobežojot to personu kategorijas, kurām ir tiesības ziņot, to personu kategorijas, kurām var tikt inkriminēts pārkāpums, un to pārkāpumu klāstu, kurus tām var inkriminēt, kā arī vajadzība veicināt identificētas un konfidencialas informācijas ziņojumu sniegšanu attiecībā pret anonīmiem ziņojumiem, vajadzība paredzēt ziņotāju identitātes izpaušanu gadījumos, kad tie sniedz maldinošus ziņojumus, un vajadzība ievērot stingri noteiktus datu saglabāšanas laikposmus.

3. SECINĀJUMI

56. EDAU atzinīgi vērtē īpašo uzmanību, kas ierosinātajā Regulā pievērsta datu aizsardzībai.
57. EDAU sniedz šādus ieteikumus:
- ierosinātās Regulas 13. pantā precizēt mērķi, kādam paredzēti to personu saraksti, kam ir pieejama iekšējā informācija,
 - ierosinātās Regulas 17. panta 2. punkta e) apakšpunktā, kas attiecas uz pilnvarām iekļūt privātās telpās, kā vispārēju prasību paredzēt tiesas iestādes iepriekšēju atļauju,
 - ierosinātās Regulas 17. panta 2. punkta f) apakšpunktā, kas attiecas uz pilnvarām pieprasīt telefon-sarunu un datu plūsmas ierakstus, kā vispārēju prasību paredzēt tiesas iestādes iepriekšēju atļauju un prasību pieņemt oficiālu lēmumu, kurā norāda: i) juridisko pamatu, ii) prasības mērķi, iii) kāda informācija tiek prasīta, iv) termiņu, līdz kuram informācija jāsniedz, un v) lēmuma adresāta tiesības lūgt, lai lēmumu izvērtē Tiesa,

⁽¹⁾ Sk. piemēram, 2011. gada 15. aprīļa Atzinumu par finanšu noteikumiem, kas piemērojami Savienības gada budžetam, un 2011. gada 1. jūnija Atzinumu par izmeklēšanu, ko veic OLAF (Eiropas Birojs krāpšanas apkarošanai); abi pieejami vietnē <http://www.edps.europa.eu>

⁽²⁾ To, cik svarīgi ir ievērot ziņotāju identitātes konfidencialitāti, EDAU jau uzsvēra 2010. gada 30. jūlija vēstulē Eiropas ombudam lietā 2010-0458, kas pieejama EDAU tīmekļa vietnē (www.edps.europa.eu). Sk. arī EDAU 2012. gada 3. februāra un 2006. gada 23. jūnija iepriekšējās pārbaudes atzinumus par OLAF iekšējo izmeklēšanu (Lietas 2005-0418) un 2007. gada 4. oktobra atzinumu par OLAF ārējo izmeklēšanu (Lietas 2007-47, 2007-48, 2007-49, 2007-50, 2007-72).

⁽³⁾ Sk. 2011. gada 15. aprīļa Atzinumu par finanšu noteikumiem, kas piemērojami Savienības gada budžetam, pieejams vietnē <http://www.edps.europa.eu>

- precizēt to telefonsarunu un datu plūsmas ierakstu kategorijas, kuri ir telesakaru operatora un ieguldījumu sabiedrības rīcībā un kurus var pieprasīt kompetentās iestādes, un ierobežot 17. panta 2. punkta f) apakšpunktu līdz datiem, ko parasti apstrādā ("tur") telesakaru operatori saistībā ar Direktīvu 2002/58/EK,
- ierosinātās Regulas 29. panta 1. punkta b) apakšpunktā pievienot šādu noteikumu: "būtu jāgarantē šo personu identitātes konfidencialitāte visos procedūras posmos, ja vien identitātes izpaušanu neparedz valsts tiesību akti saistībā ar turpmāku izmeklēšanu vai vēlāku tiesvedību",
- ņemot vērā šajā atzinumā paustās šaubas, novērtēt ierosinātās sankciju obligātās publicēšanas sistēmas nepieciešamību un samērīgumu. Ņemot vērā šādas nepieciešamības un samērīguma pārbaudes rezultātu, jebkurā gadījumā paredzēt atbilstošus aizsardzības pasākumus, lai garantētu, ka tiek ievērota nevainīguma prezumpcija, attiecīgo personu tiesības iebilst, datu drošība/precizitāte un ka dati tiek izdzēsti pēc attiecīga laika perioda.

Briselē, 2012. gada 10. februārī

Giovanni BUTTARELLI

Eiropas Datu aizsardzības uzraudzītāja palīgs
